

Asia: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi 28. yhtiöoikeudellisesta kehyksestä (EU Inc.) U 33/2026 vp

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua talousvaliokunnalle U-kirjeestä koskien EU:n 28. yhtiöoikeudellista kehystä. Finnwatchilla ei ollut tiukahkosta aikataulusta johtuen mahdollisuutta paneutua kaikkiin U-kirjeen ja sen kohteena olevan asetuksen yksityiskohtiin, mutta esitämme tässä lausunnossa keskeisimpiä huomioitamme aiheesta.

Tarkoituksena perustaa uusi, hallinnollisesti kevyt EU Inc. -yhtiömuoto

Komissio esittää 28. yhtiöoikeudellista kehystä koskevassa asetusluonnoksessa uuden EU Inc. -yhtiömuodon käyttöönottoa. Kyseessä olisi erityisesti startup-yritysten tarpeisiin vastaava eurooppalainen yhtiömuoto, jonka kohdalla niin yhtiön perustaminen kuin sen jälkeiset yhtiöoikeudelliset toimet olisivat hallinnollisesti kevyitä, keskitettyjä ja pitkälle digitalisoituja. Vaikka yhtiömuodon kerrotaan vastaavan erityisesti startup-yritysten tarpeisiin, olisi se kuitenkin kaikkien käytettävissä. Mitään startup-toimintaan sidottuja kriteerejä tai edellytyksiä EU Inc.:in perustamiselle ei toisin sanoen olisi, vaan EU Inc.:in voisi perustaa myös esimerkiksi luonnollinen henkilö tai monikansallinen konserni.

EU Inc. -yhtiön voisi perustaa mihin tahansa jäsenmaahan, ja sen kohdalla sovellettaisiin aina asetuksen mukaisia yhtiöoikeudellisia säännöksiä. Niiltä osin kuin asiaa ei säännellä asetuksessa eikä asetuksen mukaisesti laaditussa yhtiöjärjestyksessä, sovellettavaksi tulisi yhtiön rekisteröintimaan lainsäädäntö. Yhtiöoikeudellisten säännösten lisäksi asetukseen sisältyy joitakin verolainsäädäntöön ja työntekijän oikeuksiin liittyviä säännöksiä.

Ehdotettuun sääntelyyn liittyy veronkierto- ja talousrikosriskejä

Verotuksen osalta asetusluonnoksessa säädetään ainoastaan nk. työsuhdeoptioiden verotuksesta. Asetuksella yhtenäistettäisiin optioiden verotuskäytäntöjä jäsenmaissa säätämällä optiotulojen verotuksen ajankohdasta ja verotettavan tulon laskemisesta. Jäsenmaille jäisi edelleen oikeus itse päättää, minä tulotyyppinä ja millä veroasteella optiotuloja verotettaisiin.

Suomen nykytilanteeseen nähden asetusluonnos myöhentäisi verotettavan tulon syntymisajankohtaa, sillä optiotulojen verotus olisi jatkossa sallittua vasta, kun optioilla hankitut osakkeet myydään. Vastaava lakimuutos on tosin ollut suunnitteilla Suomessa myös kansallisesti. Vaikka verotusajankohdan myöhäistämiseksi on löydettävissä perusteita, tulee sen toteutuessa huolehtia siitä, ettei lainsäädäntö jatkossa mahdollista tilanteita, joissa optiotulojen verotukselta voitaisiin välttyä kokonaan esimerkiksi muuttamalla pois Suomesta ennen osakkeiden myyntiä.

Vero- ja talousrikosriskejä kasvattaa osaltaan myös se, että uuden EU Inc.:in perustamisella ja rekisteröinnillä asetetut aikarajat ovat tiukkoja, ja viranomaisten oikeuksia pyytää

verovelvolliselta tietoja on rajoitettu. Kuten U-kirjeessäkin todetaan, tämä voi joissain tapauksissa johtaa tilanteeseen, jossa riittäviä due diligence -toimia ei ehditä viranomaisten toimesta tekemään tai viranomaiset eivät saa kaikkia tarvitsemiaan tietoja. Riski väärinkäytöksissä hyödynnettävien pöytälaatikkoyhtiöiden perustamiselle ja erilaisille bulvaanijärjestelyille sekä pakote- tai rahanpesurikoksille kasvaa. Samalla viranomaisten valvontatyö ja yhteydenpito yritykseen voi vaikeutua merkittävästikin, kun yhtiön johto ja tosiasiallinen toiminta voivat olla eri jäsenmaassa kuin mihin yhtiö on rekisteröity.

EU Inc. voi myös avata mahdollisuuksia työntekijöiden oikeuksia koskevien säännösten kiertämiseen

Työntekijöiden oikeuksien osalta asetuksessa säädetään osallistumisoikeuksien määräytymisestä. Asetuksen mukaan työntekijöiden osallistumisoikeudet määräytyisivät sen maan lainsäädännön mukaan, johon EU Inc. on rekisteröitynyt. Rekisteröintimaan ei tarvitse olla sama kuin yhtiön pääasiallinen toimialue. Aiemmissa lausunnoissa on esitetty huolia siitä, että tämä voi luoda yrityksille kannusteen rekisteröidä EU Inc.:in sellaiseen jäsenmaahan, jossa osallistumisoikeudet ovat muita maita heikommat. Asetuksen valmistelussa tulee varmistaa, että EU Inc.:illä ei puututa työntekijöiden oikeuksiin niitä heikentävällä tavalla.

Velkojainsuojaa ei tule heikentää uudella maksukyvyttömyysmenettelyllä

U-kirjeessä on tuotu esiin, että esitykseen sisältyvä maksukyvyttömyysmenettely eroaa olennaisesti Suomen nykyisistä yrityssaneeraus- ja konkurssimenettelyistä. Menettely olisi monella tapaa kevyempi eikä se mahdollistaisi esimerkiksi erillisen pesänhoitajan tai selvitysmiehen määräämistä. Velkojainsuojasta muodostuisi siksi Suomen nykytilannetta heikompi, ja moni talousrikos voisi jäädä kokonaan havaitsematta. Jopa komissio itse on pitänyt ehdotettua menettelyä omassa vaikutusarviossaan epäsovivana monimutkaisille kasvuyrityksille, jotka ovat juuri se yritysryhmä, jolle menettely oltaisiin nyt avaamassa.

EU Inc.:iltä odotetut hyödyt voivat jäädä saamatta

Asetuksen tavoitteena on helpottaa erityisesti kasvuyritysten kansainvälistymistä ja rajat ylittävää yritystoimintaa yksinkertaistamalla yrityksen perustamiseen ja hallinnointiin liittyvää sääntelyä. Samalla yksinkertaisempien käytäntöjen arvioidaan tuovan rahallisia säästöjä yrityksille. Asetuksen ja sitä koskevan U-kirjeen perusteella hyötyjen realisoitumisesta on kuitenkin vaikea vakuuttua.

EU Inc. ei ole komissiolta ensimmäinen uutta yhtiömuotoa koskeva esitys eivätkä aiemmat yhtiömuodot (SE, SCE ja EEIG) ole levinneet laajasti käyttöön. Lienee melko selvää, ettei niiden avulla ole saavutettu kyseisille yhtiömuodoille asetettuja tavoitteita, jotka ovat pitkälti samoja kuin EU Inc.:ille asetetut. Myös komission arvio EU Inc.:in avulla saavutettavasta kustannushyödyistä on hyvin maltillinen: hallinnollisesta helpoudesta ja matalammista

rekisteröinti- ym. maksuista syntyvän säästön arvioidaan yltävän koko EU-alueella vain 328–440 miljoonaan euroon 10 vuoden aikana. Herää kysymys, onko sääntelyä perusteltua edistää, mikäli siitä saatavat taloudelliset hyödyt jäävät näin pieniksi, ja syntyvät osin siitä, että viranomaiset joutuvat tuottamaan palveluita alle niiden omakustannushinnan. Hyöty syntyy siis käytännössä pitkälti siitä, että kustannuksia siirtyy yrityksiltä julkisen sektorin kannettavaksi.

Optioiden verotukseen ehdotetut muutokset myös siirtävät verotusta eteenpäin ja pienentävät sitä kautta valtion verotuloja etenkin uudistuksen ensimmäisinä vuosina. U-kirjeessä on arvioitu optiotulojen yltävän Suomessa nykyisellään noin 405 miljoonaan euroon vuodessa, eli ihan pienestä verotulojen pienenemisestä tässä ei ole kyse. Lisäksi uudistus voisi huonosti toteutettuna johtaa siihen, että iso osa verotuloista jäisi kokonaan saamatta, jos Suomen mahdollisuuksia verottaa optiotuloja myös maastamuuttotilanteissa ei erikseen turvattaisi.

Mitä tulee uudistuksen tuomiin käytännön hyötyihin, Suomen kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa jo nykyisellään yrityksen perustamisen varsin nopeasti ja maltillisilla kustannuksilla. Lisäksi prosessit ovat jo valmiiksi pitkälti digitalisoituja, ja osin jopa nyt ehdotettua kevyempiä. Näistä syistä yrityksen perustaminen Suomeen tuskin kovin paljon helpottuisi.

Huomioita valtioneuvoston kantaan liittyen

Kokonaisuudessaan Finnwatchin kanta 28. yhtiöoikeudelliseen kehykseen on selvästi valtioneuvoston kantaa kriittisempi. Osa huolenaiheista on kuitenkin samoja.

Finnwatch yhtyy valtioneuvoston kantaan maksukyvyttömyysmenettelyn ongelmallisuudesta, ja pitää vn:n ehdotusta sen poistamisesta kannatettavana. Vn:n tavoin Finnwatch pitää tärkeänä, että asetuksen jatkovalmistelussa turvataan viranomaisten mahdollisuudet riittävien esiselvitysten tekemiseen ja tiedonsaantiin, jotta väärinkäytöksiä voidaan ennaltaehkäistä tehokkaasti. Yhdymme myös siihen, että viranomaisten tosiasiallista omistusta ja määräysvaltaa koskevien tietojen varmentamisen edellytyksistä tulee huolehtia.

Oikeusperustan osalta Finnwatch katsoo vn:n tavoin, että verotusta koskevien säännösten kohdalla oikeusperustana tulisi olla SEUT 115 artikla. Valtioneuvostosta poiketen Finnwatch ei kuitenkaan ole täysin vakuuttunut siitä, että artikla 114 olisi oikea valinta oikeusperustaksi muidenkaan asetukseen sisältyvien säännösten kohdalla. Aiemmista uusista yhtiömuodoista on päätetty artikla 114:n sijaan artikla 352 nojalla¹.

¹ Ks. esim. Jaeger, T. & Tokić, A. (19.5.2026). Article 114 TFEU: The wrong choice for the 28th regime. European Law Blog. <https://www.europeanlawblog.eu/pub/s65d2lnm/release/2>

Soveltamisalan osalta Finnwatch katsoo valtioneuvoston kannasta poiketen, että uusi yhtiömuoto tulisi rajata vain tietyt kriteerit täyttävien kasvuyritysten käyttöön. Tällä tavoin sääntely vastaisi niihin kasvuyhtiöiden kohtaamiin ongelmiin, joilla sitä on perusteltu, mutta väärinkäytösriskit jäisivät nyt valittua laajaa soveltamisalaa rajatummiksi. Lisäksi Finnwatch katsoo, että Suomen tulee edellyttää, ettei EU Inc.ä voida missään tapauksissa käyttää työntekijöiden oikeuksien heikentämiseen.

Keskeiset suositukset kootusti

Finnwatch suhtautuu hyvin varauksellisesti koko 28. yhtiöoikeudellisen kehyksen tarpeellisuuteen, sillä siihen liittyvät riskit näyttävät hyötyihin suhteutettuna varsin suurilta.

Mikäli asetus kuitenkin etenee, tulisi Suomen varmistaa, että:

- EU Inc.:in perustamismahdollisuus rajataan tietyt kriteerit täyttävälle kasvuyrityksille, joiden kansainvälistymistä uusi yhtiömuoto voisi tukea.
- EU Inc. tulee aina rekisteröidä sen pääasialliseen toimintamaahan lainsäädäntöshoppailun ja kevyimmällä sääntelyllä tapahtuvan maiden välisen kilpailun estämiseksi.
- EU Inc. ei johda työntekijöiden oikeuksien heikentämiseen missään jäsenmaassa.
- Mikäli työsuhdeoptioiden verotuksesta säädetään asetuksessa, tulee siihen lisätä säännökset, joilla varmistetaan, että optiotulot saadaan verotettua asuinmaan toimesta myös maastamuutto- ym. tilanteissa. Tämä voidaan toteuttaa ottamalla käyttöön EU-alueella harmonisoitu arvonnousuvero sekä säätämällä siitä, että poiketen ns. normitilanteesta, osakkeiden merkintähinnan ja merkintähetken arvon välinen erotus (joka Suomessa ansiotuloa) verotetaan aina maastamuuttotilanteessa, vaikkei osakkeista olisi vielä luovuttu.
- Jäsenmaan viranomaisille tulee turvata riittävät (mm. ajalliset ja tiedonsaannilliset) resurssit tarvittavien due diligence -toimien suorittamiseen ennen uuden yhtiön rekisteröintiä ja muita oikeustoimia.
- Asetukseen tällä hetkellä sisältyvästä maksukyvyttömyysmenettelystä tulee luopua.
- Asetuksen oikeusperustavalintaa tulisi vielä arvioida kriittisesti.